

<p>УХВАЛЕНО вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди протокол № 3 від «12» червня 2020 року</p>		<p>Система управління якістю ХНПУ імені Г.С. Сковороди</p> <p>НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА</p> <p>Виробнича практика на підприємствах</p>	<p>ЗАТВЕРДЖЕНО</p> <p>В.о. ректора Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди Ю. Бончук</p> <p>від «12» червня 2020 р.</p>
--	---	---	--

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА НА ПІДПРИЄМСТВАХ

(назва навчальної дисципліни)

рівня вищої освіти _____ Першого (бакалаврського)
(назва рівня вищої освіти)

галузі знань _____ 05 Соціальні та поведінкові науки
(шифр і назва галузі знань)

спеціальності _____ 051 Економіка
(код і назва спеціальності)

освітня програма _____ Економіка, управління та право
(шифр і назва)

Шифр за навчальним планом _____ ЦПП-3.1

Харків – 2020 рік

Розробники програми: В.Соляр кандидат економічних наук,
завідувач кафедри економічної теорії,
фінансів і обліку ХНПУ імені Г. С. Сковороди

Рецензенти: І. Осьмірко кандидат економічних наук,
завідувач кафедри економічної теорії, фінансів
і обліку ХНПУ імені Г. С. Сковороди

І. Дерід кандидат економічних наук, завідувач
кафедри міжнародного бізнесу та економічної
теорії ХНУ імені В. Н. Каразіна

Обговорено та рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету
протокол № 10 від «10» червня 2020 року

Голова ради

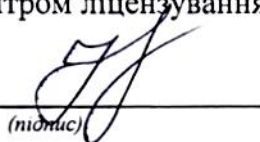
(В.О. Процевський)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Схвалено центром ліцензування, акредитації і контролю якості освіти

Директор

(І. Єсьман)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Пояснювальна записка

Програма практичної підготовки «Виробнича практика в організаціях та установах виробничої і невиробничої сфери» складена відповідно до освітньої програми підготовки фахівців другого «магістерського» рівня вищої освіти, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 051 Економіка.

Мета та завдання практичної підготовки

Метою практичної підготовки у процесі проходження «Виробничої практики» є закріплення та поглиблення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти магістерського рівня у процесі опанування дисциплін професійної підготовки, формування практичних навичок зі спеціальності, освоєння існуючих методів і способів збору інформації, її обробки, аналізу та інтерпретації з урахуванням характерних особливостей і специфіки обстежуваних об'єктів; дослідження діяльності підприємства (організації), збір матеріалу для подальшого написання випускної кваліфікаційної роботи за попередньо обраною темою.

Основними завданнями практичної підготовки з «Виробничої практики» є освоєння в практичних умовах принципів організації та управління виробництвом, функціонування галузі діяльності підприємства, аналіз фінансово-господарської та управлінської діяльності підприємства; дослідження взаємозв'язків підприємства з іншими суб'єктами економічної діяльності; підвищення конкурентоспроможності продукції, що випускається; збір та аналіз матеріалів для виконання випускної кваліфікаційної роботи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми формуються **програмні компетентності**:

ІК Здатність визначати та розв'язувати складні економічні задачі і проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в умовах невизначеності.

ЗК 1. Здатність критично мислити та генерувати нові ідеї.

ЗК 3. Здатність проявляти лідерські навички, мотивувати людей, працювати у команді.

ЗК 4. Здатність вести професійну комунікацію.

ЗК 6. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК 8. Здатність проводити дослідження та презентувати результати;

ФК 1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для управління економічною діяльністю.

ФК 3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних завдань.

ФК 6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки, вибирати належні напрями і відповідні методи для їх розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

ФК 7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

ФК 8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ФК 11. Вміння планувати і розробляти проекти та наукові дослідження в сфері економіки, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

Передумови вивчення дисципліни. Проходженню виробничої практики на підприємствах передують дисципліни циклу загальної та професійної підготовки: мікроекономіка, макроекономіка, менеджмент, маркетинг, міжнародна економіка, регіональна економіка, статистика, економіка підприємства, фінанси, бухгалтерський облік, фінансова економіка, економіко-математичні методи і моделі, економіка праці і соціально-трудова відносина, мікроекономічний аналіз та макроекономічний аналіз, тренінг з фаху й ін.

Результати навчання за дисципліною

У результаті опанування змісту навчальної дисципліни здобувачі мають досягнути

таких **програмових результатів навчання:**

ПРН 2. Демонструвати навички самостійно приймати рішення, лідерські навички та уміння працювати в команді.

ПРН 4. Проводити дослідження, генерувати нові ідеї, здійснювати інноваційну діяльність.

ПРН 5. Обґрунтовувати та управляти проектами або комплексними діями.

ПРН 8. Вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління економічною діяльністю.

ПРН 9. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

ПРН 10. Обґрунтовувати рішення в умовах невизначеності, що потребують застосування нових підходів та економіко-математичного моделювання та прогнозування.

ПРН 13. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

ПРН 14. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ПРН 15. Застосовувати наукові підходи до формування та обґрунтування ефективних стратегій в економічній діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 7,5 кредитів ЄКТС 225 годин.

2. Зміст практичної підготовки за модулями та темами

Модуль 1. Ознайомлення з підприємством (організацією) – об'єктом практики.

Тема 1.1. Загальне ознайомлення з підприємством - об'єктом практики

Ознайомлення із предметом діяльності та станом організації роботи підприємства, здійснення аналізу основних показників його господарсько-фінансової діяльності за останні роки та розробку обґрунтованих пропозицій щодо удосконалення окремих аспектів його діяльності на майбутнє.

Визначення специфіки господарсько-фінансової діяльності підприємств, його організаційною структурою, станом управління діяльністю підприємства загалом – характеристика юридичного статусу підприємства (рік створення, форма власності, організаційно-правова форма господарювання, ступінь самостійності, місія підприємства, права та обов'язки підприємства, сфера діяльності, дотримання вимог щодо державної реєстрації та діяльності підприємства тощо); характеристика господарської діяльності (спеціалізація підприємства, переважні види бізнес-операцій, інші види діяльності); характер регулювання та контролю за діяльністю підприємства з боку держави (виконавчих органів, міністерств, відомств), стан дотримання державних вимог; характер управління діяльністю підприємства з боку власників (права власників, органи управління та контролю: вищий орган управління підприємством, орган нагляду та контролю за діяльністю підприємства, періодичність їх зборів, характер питань, що розглядаються); характеристика інструктивних, нормативних і методичних матеріалів, які використовуються на підприємстві, їх якість та повнота.

Характеристика продукції підприємства (організації), доля фірми на ринку продукції, обсяги реалізації продукції.

Тема 1.2. Особливості менеджменту організації.

Організація роботи з персоналом підприємства, кількісний та якісний склад кадрової служби. Аналіз нормативних документів, що регламентують її роботу (положення про кадрову службу та посадові інструкції працівників кадрової служби). Аналіз штатного розкладу працівників підприємства та структури персоналу (за категоріями, за рівнем освіти, за статтю, за віком).

Оцінка кадрової політики, яка провадиться на підприємстві, підвищення кваліфікації працівників, атестація працівників, реалізація заходів щодо зміцнення згуртованості трудового колективу та формування соціально-психологічного клімату, складання планів розвитку ділової кар'єри. Аналіз руху персоналу (прийняття, переведення, звільнення) та

виявлення основних факторів, які впливають на плинність кадрів. Аналіз ступеня використання комп'ютерної техніки, спеціалізованого програмного забезпечення у діяльності працівників кадрової служби.

Модуль 2. Аналіз стану та результатів за окремими напрямками діяльності підприємства (організації).

Тема 2.1. *Аналіз стану та результатів окремих напрямків діяльності підприємства - об'єкта практики*

Оцінка організації роботи та досягнутих результатів за окремими функціональними напрямками діяльності підприємства. Характеристика структурних елементів підприємства.

Тема 2.2. *Планово-економічна діяльність підприємства*

Організація планово-економічної діяльності на підприємстві. Аналіз основних функцій, що покладені на планово-економічну службу, її взаємозв'язок з іншими структурними підрозділами в процесі виконання функціональних завдань. Аналіз методичного забезпечення аналітичної та планової роботи. Методи, що використовуються в процесі аналізу економічних показників і обґрунтування їх планових значень. Рівень програмного забезпечення виконання зазначених робіт. Система аналізу та планування показників господарської діяльності, що застосовується на підприємстві, характеристика ефективності їх функціонування. Аналіз ступеня використання комп'ютерної техніки, спеціалізованого програмного забезпечення.

Тема 2.3. *Маркетингово-збутова діяльність підприємства.*

Аналіз механізмів ціноутворення на підприємстві (організації); переваги та недоліки продукції фірми; оцінка маркетингових заходів з реалізації продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках, розгляд потенціальної структури споживачів, аналіз каналів реалізації продукції підприємства (організації).

Тема 2.4. *Фінансово-облікова діяльність.*

Аналіз результатів господарської діяльності підприємства на основі форм річної фінансової та статистичної звітності. Оцінка обсягів і динаміки найважливіших показників: обсяги та структура виробництва продукції (товарів, робіт, послуг); обсяги та склад основних засобів, обсяги і швидкість обороту товарно-матеріальних запасів, обсяги виручки від реалізації валового прибутку, джерела їх формування, обсяги та склад операційних витрат, фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування та його складові, обсяги чистого прибутку і напрями його використання.

Модуль 3 Розробка пропозицій та рекомендацій щодо вдосконалення управління підприємством (організацією).

Тема 3.1. *Пропозиції, спрямовані на удосконалення існуючих функціональних напрямків діяльності підприємства* (планово-економічна, управління персоналом, маркетингово-комерційна, фінансово-облікова діяльність тощо).

Розробка пропозицій має ґрунтуватися на виявлених недоліках організації роботи підприємства, наявних резервах її удосконалення, вивченні вітчизняного й закордонного досвіду кращих підприємств аналогічного та споріднених профілів діяльності.

Тема 3.2. *Інноваційні напрями діяльності підприємства (організації).*

Пропозиції щодо запровадження на підприємстві нових видів діяльності, удосконалення вже існуючої продукції або ж виробництво нових видів продукту, налагодження зв'язків із новими постачальниками ресурсів та рекомендації щодо оновлення ринків збуту.

3. Засоби діагностики успішності навчання

Поточний контроль діяльності магістрантів здійснюється у процесі оцінки: коректності вибору основних методів і методик дослідження діяльності підприємства (організації), повноти збору, аналізу та систематизації статистичної інформації щодо різних напрямків діяльності підприємства (організації); правильності і коректності розрахунків фінансової частини роботи підприємства (організації); дієвості практичних рекомендацій з удосконалення діяльності підприємства (організації); доцільності зібраних даних для написання індивідуального наукового дослідження магістра.

Підсумковий контроль здійснюється на основі оцінки звітності за результатами проходження практики на виробництві та його захисту. При цьому враховуються: рівень теоретичної підготовки; рівень виконання програми практики; рівень виконання індивідуального завдання; наявність в звіті аналізу економічних показників і розрахунків; якість оформлення звітної документації; рівень самостійності та ініціативності; вміння працювати з джерелами інформації, в тому числі на іноземній мові; термін здачі звітної документації; змістовність відповідей на питання кафедральної комісії в процесі захисту звіту з виробничої практики.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання залік

5. Рекомендовані джерела

Базові

1. Гудзь Н. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник для внз / Н.В.Гудзь, П.Н.Денчук, Р.В.Романів, МОН України. - 2-ге вид., перероб. і допов. - К. : Центр учб. літ., 2016. - 424 с.
2. Залуцька Х. Я. Стратегія підприємства : навчальний посібник / Х. Я. Залуцька ; МОН України, НУ «Львівська політехніка». – Л. : Растр-7, 2017. – 247 с.
3. Міжнародні стандарти фінансової звітності для малих та середніх підприємств (МСФЗ для МСП) : практич. посібник / [упоряд. Безверхий К. В.]. - К. : Центр учб. літ., 2015. - 226 с.
4. Синиця Т. В., Осьмірко І. В. Економічна діагностика: навчально-методичний посібник. – Х., 2017. 150с.
5. Синиця Т. В., Осьмірко І. В. Практикум з бухгалтерського обліку: навчально-методичний посібник. - Х., 2017. 85с.

Допоміжні

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-15 (зі змінами і доповненнями) // www.rada.kiev.ua/laws.
2. Податковий кодекс України від 23.12.2010 № 2755-VI, із змінами, внесеними згідно із Законом №2856-VI // zakon.rada.gov.ua/rada.kiev.ua/laws.
3. Закон України від 16.09.99 р. № 996-XIV "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" // zakon.rada.gov.ua/rada.kiev.ua/laws.
4. Закон України «Про оплату праці» // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 17. – С. 376-383.
5. Закон України «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності» // Офіційний вісник України. – 2012. – № 59. – С. 2366.
6. Бондар М. І. Звітність підприємства: навч. посіб. – К.: ЦУЛ, 2015. – 570 с.
7. Бочко О. Ю. Основи планування діяльності підприємств невиробничої сфери: навч. посіб. / О. Ю. Бочко, В. Ф. Проскура. – К.: Ліра-К, 2014. – 218 с.
8. Бухгалтерський облік в Україні. Від теорії до практики: У 2 т./ За ред.. А.М. Коваленко. - Дніпропетровськ: ВКК «Баланс-Клуб», 2010. - т.2. - 576с.
9. Грибик І. І. Економіка та управління підприємством: теорія і практика: навч. посіб. / І. І. Грибик. – К.: Ліра-К, 2014. – 428 с.
10. Яркіна Н. М. Економіка підприємства: навч. посіб. – Київ: Ліра-К, 2015. – 498 с.

6. Додаткові ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Офіційний сайт Держкомстату України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua/>
4. Сайт для бухгалтерів бюджетних установ. URL: <http://www.buhgalter.com.ua>
5. Інформаційний портал «Бухгалтер 911» . URL: <http://buhgalter911.com>
6. Всеукраїнська професійна газета «Все про бухгалтерський облік». URL: <http://www.vobu.com.ua/>
7. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1«Загальні вимоги до фінансової звітності», затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73

8. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності Затвержені
Наказом Мінфіну України від 28.03.2013 № 433